

Bertus Tulleners:

“Veel zaken zijn gewoon stom geregeld. Dat kan anders.”

Hij is amper 27, maar heeft al een eigen adviesbureau aan het Rokin met een klinkende naam: Symbeyond. In de Amsterdamse Stadsschouwburg organiseert hij maandelijks KamerVragen waar jonge experts meedenken over duurzame vraagstukken. Hij oogt als een Golden Boy, maar rijk is hij (nog) niet. Het gaat hem om méér dan alleen geld verdienen: “Ik wil duurzame alternatieven helpen neerzetten voor onduurzame praktijken.”

Je CV op LinkedIn ziet er indrukwekkend doelgericht uit voor zo’n jonkie: duurzaamheid en ecologie aan universiteiten in binnen- en buitenland; assistent van Louise Fresco; colleges geven over duurzame onderwerpen; oprichter van een groen adviesbureau... Ben jij een man met een missie?

Verrast: “O. Nou, dat doelgerichte was mij zelf niet zo opgevallen. Ik hol meer van interesse naar interesse. Daarom ben ik ook een interdisciplinaire studie gaan volgen aan de UvA: Beta Gamma, met een Master in ecologie en sociale geografie. Ik was vooral geïnteresseerd in de positieve en negatieve effecten van economische ontwikkelingen, in internationaal perspectief.”

Dat verzin je niet, als je rond de twintig bent. Was daar een concrete aanleiding voor?

“Nee, dit formuleer ik nu, achteraf. Ik was vooral altijd heel brééd geïnteresseerd. Juist daar wilde ik iets mee doen. Iets wat verder ging dan het genereren van economisch gewin.. In eerste instantie richtte ik me op zaken waar ik een passie voor had, waar ik positief door *getriggerd* werd. Maar dat was nogal veel. Toen realiseerde ik me dat het de keuze zou vereenvoudigen als ik me juist zou richten op iets wat me negatief prikkelt of frustreert. Zaken waar je je druk om maakt zijn namelijk óók zaken waar je een passie voor hebt. Waar ik me geweldig aan kan ergeren, is dat sommige processen en zaken zó stom geregeld zijn dat ze een negatieve impact hebben, die absoluut onnodig is.”

Leg eens uit?

“Meestal komt dat doordat processen zijn ingericht voor een situatie die inmiddels is veranderd. Processen en situaties hebben altijd een geschiedenis. Inmiddels kan er al lang een beter alternatief voorhanden zijn dat niet wordt toegepast omdat de machtsverhoudingen en routines de bestaande patronen bestendigen. Dáár wilde ik me op gaan richten. Ik geloof niet zozeer in vooruitgang, maar wel in positieve verandering.”

Wat is het verschil?

“Vooruitgang is vaak het grafiekje met de curve omhoog: steeds meer, steeds beter, permanente groei. Daar geloof ik niet in. Ik geloof wél dat je dingen die niet goed zijn, kunt verbeteren door constructief en met een brede blik na te denken over een oplossing. Ja, weer dat brede, dus.”

Je verpakt je keuzes heel rationeel, heel pragmatisch. Maar er zal toch ook wel een idealistische kant aan zitten? Een mensenreddersperspectief?

Hij aarzelt. Dan, voorzichtig: "Ik heb wel idealen, ja. Maar die term krijgt vaak de inkleuring 'naïef'. Ik probeer inderdaad pragmatisch te zijn, maar natuurlijk zijn er ook zaken die me emotioneel prikkelen. Om een concreet voorbeeld te noemen: wanneer je 's nachts in Bombay in een taxi zit en er twee bedelende kinderen bij je raam staan, realiseer je je dat het helemaal nergens op slaat dat twee mensen die in principe een hele hoop potentieel in zich hebben niet of nauwelijks de kans krijgen om dat te ontwikkelen. Alleen maar omdat ze door toeval op hun vijfde op straat zijn beland. Ik realiseer me ook dat er miljoenen zijn zoals zij. Begrijp me niet verkeerd: ik geloof niet in een samenleving waar iedereen heel blij en gelukkig communistisch is of zo. Ik ben er wel van overtuigd dat er veel dingen beter georganiseerd kunnen worden, zodat grote groepen mensen meer kansen hebben om zichzelf te ontplooien."

En wat het milieu betreft? Heb je daar ook grote ergernissen?

"Daar geldt ook dat veel negatieve effecten van onze manier van handelen en ondernemen volstrekt overbodig zijn. Duurzaamheid is niet zozeer een moreel alswel een efficiencyvraagstuk. We zijn op deze wereld aan de ene kant heel goed bezig, met allerlei technologische en andere innovaties, maar tegelijkertijd ook heel beroerd, met vervuiling en ongebreidelde groei. Ik denk dat het nodig én mogelijk is om prikkels te creëren die onze aanpak ombuigen in een meer duurzame richting.

Wie moet dat dan doen?

Die verantwoordelijkheid ligt deels bij de overheden, maar ook bij bedrijven en NGO's. Niet alleen uit idealisme, maar vooral omdat je stom bezig bent als je de middelen en ecosystemen waarvan je afhankelijk bent zo gebruikt dat ze degraderen en verdwijnen."

Is het niet idealistisch te noemen als je daar bewust van bent en er naar handelt?

"Nee, ik denk niet dat dat idealistisch is, maar gewoon verstandig. En er is natuurlijk geld te verdienen met duurzaam ondernemen. Als duurzame alternatieven beter renderen dan onduurzame, wordt dat vanzelf de meest voor de hand liggende optie."

Geef eens een voorbeeld?

"Kijk naar de visserij. Wanneer je wilt voorkomen dat de zee wordt leeggevist, moet je de visserij herinrichten. Niet koste wat kost de hele vloot overeind houden. In Nederland is de visserij relatief een vrij onbeduidende bedrijfstak geworden. Niet voor de mensen die er hun brood mee verdienen, natuurlijk. Maar wanneer je naar het geheel kijkt, stelt het weinig voor. Je zou dus toe moeten naar een systeem waarbij vissers voldoende mogen vangen om een fatsoenlijke boterham te verdienen zonder de visvoorraden uit te putten.

Er zijn toch vangstquota?

Ja, maar in de praktijk wordt dat systeem niet nageleefd. Onder de mensen die van de visserij afhankelijk zijn, bestaat er natuurlijk een enorme weerstand tegen strenge handhaving. En dat is heel begrijpelijk."

Persoonlijk gewin tegenover algemeen belang?

"Korte termijn versus lange termijn ook. Die worsteling is er altijd. Het is heel ingewikkeld om bestaande mechanismen en organisatiestructuren om te buigen, ook als lang en breed duidelijk is dat ze niet meer werken. Ik zie veel idealistische mensen met oplossingen voor maatschappelijke problemen, die apathisch worden omdat ze zich stuk lopen op bestaande structuren. Een systeem laat zich niet zomaar kantelen."

Welke taak zie jij daar voor jezelf in weggelegd?

“Met Symbeyond proberen we dergelijke vraagstukken te vertalen in wat we in elk geval wél kunnen doen. Concreet. Stap voor stap. Dus niet alleen een target stellen, maar je ook afvragen of dat doel realistisch is; of het überhaupt zin heeft om het doel te bereiken; wat je ervoor moet doen en wie er wat voor moet doen. En of en hoe je het economisch rendabel krijgt. Want alleen als het rendabel is of wordt, ben je minder afhankelijk van politiek, van hypes of van de waan van de dag. Dan hoef je je investeringen niet weer af te breken bij de eerstvolgende recessie. Dát is ook duurzaamheid.”

Je verzorgt regelmatig colleges aan de Universiteit van Amsterdam. Over Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO), over watermanagement, over duurzame ontwikkeling... Hoop je daarmee meer bewustzijn te kweken?

“Dat is wel heel ambitieus... Die lessen zijn eigenlijk ontstaan uit onze eigen nieuwsgierigheid. In 2006 had ik als studentassistent meegeholpen bij het opzetten van een collegecyclus over de discourse rond duurzame energie. Programma uitwerken, gastsprekers regelen en zo. Heel interessant. Toen ik met Lukas Hoex, partner bij Symbeyond, daarna zélf wat meer wilde weten over MVO, bleek er nauwelijks aanbod te zijn. Toen hebben we een plan geschreven dat tot onze verbazing door de UvA werd geaccepteerd. Het sterke punt van die cyclus was dat we steeds een academicus als gastspreker hadden én een praktijkman: iemand uit het bedrijfsleven, de overheid of een maatschappelijke organisatie. Die werelden komen veel te weinig samen.”

Hoe is Symbeyond eigenlijk ontstaan?

“Voor onze scriptie gingen we met een aantal mensen naar India om onderzoek te doen naar visserij in een gebied dat 1000 kilometer kuststrook besloeg. Na terugkomst hadden we het idee dat de informatie die we verzameld hadden relevant was, maar nooit toegepast zou worden. Hooguit in een artikel. We zijn toen gaan nadenken over hoe we onze kennis en ervaringen praktisch zouden kunnen inzetten. Zo is het idee voor een adviesbureau ontstaan.

Waar begin je dan, als je net komt kijken?

Eerst zijn we verkennende gesprekken gaan voeren met NGO's, met overheden, met bedrijven. Pre-acquisitie gesprekken eigenlijk. Uiteindelijk rolde daar onze eerste opdracht uit: een onderzoek naar de verduurzaming van autoriksjas in India. Daarna kregen we geleidelijk meer opdrachten, in een steeds breder veld.

Toch weer de breedte in.

“Ja, maar wel allemaal met een link naar duurzaamheid. En dat was nog voordat de presentatie van Al Gore echt landde. Als je nu zegt dat je ‘iets met duurzaamheid’ doet, is het van “Ooh, jullie ook al?” Maar wij zaten toen op het begin van de hype golf, op het kantelpunt. Dat was in 2006. We begonnen met negen freelancers; twee jaar geleden gingen Lukas en ik samen door. Sinds vorig jaar is Tristan Spits daarbij gekomen. We werken op projectbasis samen met andere organisaties of freelancers.”

Sinds 2010 organiseren jullie maandelijks Kamervragen in de Amsterdamse Stadsschouwburg. Wat is jullie idee daarachter?

“We hebben er bewust geen verdienmodel aan gehangen. Het is ook geen marketingtool voor Symbeyond, maar een losstaand evenement waarin we verschillende zaken bij elkaar proberen te brengen. Elke keer nodigen we één of meer gastsprekers uit. Vaak jonge ondernemers, die het publiek een concrete vraag voorleggen. Dat kan een knelpunt zijn in zijn

duurzame businesscase, of één of ander dilemma. Een gemêleerd gezelschap van zo'n dertig mensen, die zich aanmelden of die we uitnodigen, gaat vervolgens over die case brainstormen en komen –hopelijk- tot een plan of oplossingsrichting.

Een netwerkclub?

“Het is wat diepgaander, wat meer inhoudelijk. We zoeken ook steeds een ander publiek zodat je geen nieuw clubje krijgt dat gaat vastroesten. Elke bijeenkomst nodigen we ook een kunstenaar uit die een creatieve impressie maakt van de ideeën van die avond. Leuk en inspirerend, dat geeft ons energie. En ja, ook nieuwe contacten.”

Jullie hebben ook nog zoiets als Groentjes, voor duurzame arbeidsbemiddeling?

“Daar kan ik kort over zijn: dat is niet goed van de grond gekomen. Niet omdat er geen belangstelling voor was, integendeel, maar omdat we er gewoon niet echt prioriteit aan hebben gegeven om het echt goed en serieus op te pakken. We hebben nog geprobeerd om iemand te vinden die daar ondernemend in wilde stappen, maar dat is niet gelukt. Ik ben er van overtuigd dat hier een markt ligt, maar het is toch niet helemaal onze branche, kwamen we achter. Een leermomentje, haha.”

Wanneer ben jij tevreden over wat je hebt bereikt?

Denkt even na. “Wanneer ik andere bedrijven of instanties kan helpen om een duurzaam bedrijfsmodel of product te introduceren als alternatief voor een onduurzame variant. Liefst in internationale agroketens, dus op het vlak van landbouw, visserij, bosbouw... Om een voorbeeld te geven: er wordt steeds meer vis gekweekt. Dat heeft een slechte naam omdat het vaak niet duurzaam geproduceerd is. Er worden pesticiden gebruikt en er moet vis gekweekt worden om de kweekvis te voeren. Op sociaal vlak liggen er ook vaak vraagstukken. Ik zou graag mee willen helpen zoeken naar meer duurzame methoden en dan hoop ik dat partijen daar bedrijfsmatig in willen stappen.”

Heb je een lichtend voorbeeld, een idool?

“Grappig dat je dat vraagt. Wij hadden het er hier pas over dat het misschien goed zou zijn om een soort mentor te zoeken. Iemand met ervaring, die met ons zou willen sparren over onze plannen en aanpak. We zijn er nog niet helemaal uit wie dat zouden moeten zijn. En dat bedoel ik niet als een miniplaybackshowtekst in de zin van ‘Iedereen is een winnaar’, maar er zijn veel mensen die goede dingen doen op het gebied van duurzaamheid. Niet alleen mensen met een heel zichtbaar publiek profiel, maar juist ook mensen die meer op de achtergrond werken, zijn vaak interessante drijvende krachten.”

En heb je een motto?

“Eeeh...Hoe gaan we zorgen dat er morgen iets gebeurt?”